

HRVATSKI SABOR

Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija

SAŽETAK IZVJEŠĆA O RADU ZA 2009. GODINU

Zagreb, prosinac 2010.

SADRŽAJ

DIO PRVI

UVODNE NAPOMENE	3
-----------------	---

DIO DRUGI

IZVJEŠĆE O RADU VIJEĆA ZA GRAĐANSKI NADZOR SIGURNOSNO- OBAVJEŠTANIH AGENCIJA ZA 2009. GODINU

1. STATISTIČKI PODACI ZA 2009. GODINU	3
2. PREDSTAVKE GRAĐANA	4
3. AKTIVNOSTI VEZANE ZA ZAKLJUČKE VIJEĆA	4

DIO TREĆI

OTVORENA PITANJA	5
------------------	---

1. NADZOR U OPERATIVNO TEHNIČKOM CENTRU	5
2. FUNKCIONIRANJE SLUŽBE VIJEĆA	6
3. VIDLJIVOST RADA VIJEĆA ZA GRAĐANSKI NADZOR SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNIH AGENCIJA	6

DIO PRVI

1. UVODNE NAPOMENE

Vijeće je 2009.g., samo dijelom, radilo u punom sastavu, jer je izborom člana Vijeća dipl.iur. Miroslava Šeparovića za suca Ustavnog suda Republike Hrvatske ostalo bez jednoga člana. Članovi Vijeća imenovani su na temelju članka 80. Ustava Republike Hrvatske i članka 110. stavka 2. Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN br. 79/06., 105/06 - ispravak). Spomenuti sastav Vijeća određen je Odlukom o imenovanju predsjednika i šest članova/članica Vijeća za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija, na sjednici Hrvatskog sabora održanoj 13. srpnja 2007.

I tijekom 2009. godine radni prostor Vijeća bile su sobe 401 i 402 na četvrtom katu zgrade Hrvatskoga sabora na Trgu sv. Marka 6.

Cjelovito izvješće o radu Vijeća podnosi se za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2009. i upućeno je predsjedniku Hrvatskoga sabora, a ovo je sažetak Izvješća o radu, koji je predviđen za objavu.

DIO DRUGI

IZVJEŠĆE O RADU VIJEĆA ZA GRAĐANSKI NADZOR SIGURNOSNO - OBAVJEŠTAJNIH AGENCIJA ZA 2009. GODINU

1. STATISTIČKI PODACI

U izvještajnom razdoblju Vijeće je održalo 18 sjednica na kojima je razmatralo predstavke, odlučivalo o obavljanju nadzora rada sigurnosno-obavještajnih agencija i donosilo zaključke koje je potom upućivalo podnositeljima predstavki, nadležnim agencijama i tijelima.

Vijeće je izvršilo 7 nadzora u prostorijama SOA-e i 1 nadzor u prostorima VSOA-e. Tijekom izvještajnog razdoblja Vijeće je osnivalo radne skupine u kojima se raspravljalo o predstavkama ili djelatnostima važnim za zakonito i učinkovito funkcioniranje Vijeća. Tijekom 2009. održana su 23 sastanka radnih skupina.

Tijekom izvještajnog razdoblja Vijeće je radilo na 10 predstavki, od kojih su 3 prenesene iz prethodne godine i na kojima je nastavljen rad do zaključenja postupanja. Isto tako, tijekom izvještajnog razdoblja zaprimljeno je 7 novih predstavki. Četiri nove predstavke su riješene, a 3 su prenesene u 2010. godinu.

2. PREDSTAVKE GRAĐANA

Rad na 3 predstavke nije zaključen do konca izvještajne godine.

Ni u jednoj od zaključenih predstavki nije utvrđeno kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda.

U jednom je slučaju Vijeće zbog mogućih nepravilnosti za koje nije nadležno prosljedilo Izvješće Odboru uz preporuku kontaktiranja Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost.

3. AKTIVNOSTI VEZANE ZA ZAKLJUČKE VIJEĆA

Tijekom izvještajnog razdoblja Vijeće je svoje aktivnosti provodilo i putem radnih skupina koje su formirane na osnovi zaključaka Vijeća, a u svezi s problematikom iz svojeg zakonom predviđenog djelokruga rada. Radne skupine su tematski bile posvećene sljedećim aktivnostima:

- izrada izmjena i dopuna Poslovnika o radu Vijeća,
- radna skupina za primjenu Zakona o tajnosti podataka, Zakona o informacijskoj sigurnosti i Zakona o sigurnosnoj provjeri,
- radna skupina za utvrđivanje vođenja evidencije o izvršenim uvidima i postupanju s klasificiranim podacima prema članku 29. Zakona o tajnosti podataka,
- radna skupina za realizaciju Zaključka Vlade RH od 2. studenoga 2007. o potrebi sustavnog predstavljanja javnosti rezultata rada Vijeća,
- radna skupina za sudjelovanje Vijeća u radnoj skupini Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost za izmjene i dopune Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu RH i izrade ostalih prijedloga za izmjene i dopune Zakona,
- radna skupina za utvrđivanje stupnja tajnosti Zapisnika Vijeća, radnih skupina i predmeta koji nemaju oznaku tajnosti po dopisima agencija,
- radna skupina za utvrđivanje vođenja evidencije o izvršenim uvidima i postupanju s klasificiranim podacima prema članku 29. Zakona o tajnosti podataka,
- radna skupina za postupanje po dopisu Hrvatskoga državnog arhiva,
- radna skupina u svezi s upitom Posebnoga zajedničkog odbora Zastupničkog doma i Senata Rumunjskog parlamenta za obavljanje parlamentarnog nadzora nad djelatnošću rumunjske obavještajne službe u inozemstvu.

DIO TREĆI

OTVORENA PITANJA

Pitanja koja su predstavljala zapreku u cjelovitom obavljanju zadataka sukladno zakonskim propisima, a temeljito su razrađena i u Godišnjem izvješću za 2008. godinu, ostala su neriješena i tijekom ovoga izvještajnog razdoblja.

1. Nadzor u OTC-u

Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija u obavljanju zadaća sukladno Zakonu o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN 79/06, ispravak - 105/06) nije u mogućnosti u potpunosti odgovoriti zahtjevima koji se pred njega postavljaju. Razlog tomu je očitovanje OTC-a kojim se Vijeću onemogućava provođenje nadzora u tom tijelu. Pozivajući se na odredbe članka 111. i 112. Zakona u kojima se navodi da Vijeće prati zakonitost rada sigurnosnih službi te prati i nadzire primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka kojima se ograničavaju ustavna ljudska prava i temeljne slobode, prema mišljenju ravnatelja OTC-a, odredba se ne odnosi se na OTC. On smatra kako je odredbama članka 111. i 112. Zakona obuhvaćen samo nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija prema Zakon u članku 18. kaže kako je «OTC tijelo koje je osnovano radi obavljanja aktivacije i upravljanja mjerom tajnog nadzora telekomunikacijskih usluga, djelatnosti i prometa te ostvarivanja operativno-tehničke koordinacije između pravnih i fizičkih osoba koje raspolažu javnom telekomunikacijskom mrežom i pružaju javne telekomunikacijske usluge i usluge pristupa u Republici Hrvatskoj te tijela koja su ovlaštena za primjenu mjera tajnog nadzora telekomunikacija», kao i da navedene poslove obavlja za potrebe sigurnosno-obavještajnih agencija i redarstvenih tijela, tj. tijela koja su ovlaštena za primjenu mjera tajnog nadzora telekomunikacija.

Vijeće smatra da navođenje tijela za koje OTC obavlja navedene poslove (sigurnosno-obavještajne agencije i redarstvena tijela) i činjenica da obavljati te poslove OTC može samo po njihovu nalogu, jasno govori kako je OTC tijelo koje izvršava, a ne odlučuje samostalno o mjerama koje provodi, pa se nedvojbeno može zaključiti da je tijelo koje je podređeno agencijama, odnosno doslovno, „izvršno tijelo“ agencija i redarstvenih tijela.

Analogno tome, polazeći od načela *argumentum a maiori ad minus*, smatramo kako zakonsko ovlaštenje Vijeća da nadzire zakonitost rada sigurnosnih službi i prati te nadzire primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka kojima se ograničavaju ustavna ljudska prava i temeljne slobode, obuhvaća i pravo da se ulazi i nadzire OTC kao „izvršno tijelo“ sigurnosno-obavještajnih agencija. U protivnom, Vijeće bi bilo onemogućeno u izvršavanju svoje zakonske obveze iz članka 111. Zakona. Kada bi se

prihvatilo mišljenje OTC-a da Vijeće nema pravo nadzora ovog tijela, nego izričito samo agencija, ni Hrvatski sabor niti Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ne bi mogli nadzirati OTC s obzirom da, prema odredbi članka 103. i 104. Zakona, tako nešto nije izrijekom predviđeno.

Negativnim očitovanjem OTC-a, odnosno nemogućnošću obavljanja nadzora u OTC-u, uloga Vijeća kao građanskog tijela za nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija bitno je umanjena. Prema prijašnjem Zakonu o sigurnosnim službama (NN 32/02 i 38/02) Vijeće je u obavljanju svoje zadaće vršilo i nadzor OTC-a, ustrojenog sukladno članku 9. tada važećeg Zakona kao dijela POA-e.

Vijeće je tako uputilo dopis OTC-u kojim se traži određivanje datuma i vremena nadzora mjera SOA-e u prostorijama OTC-a u svezi sa zaprimljenom predstavkom. Negativan odgovor OTC-a zaprimljen je 26. ožujka 2008. Vijeće je potom 7. svibnja 2008. uputilo dopis Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost s informacijom o odbijanju OTC-a davanja pristupa članovima/članicama Vijeća za provođenje nadzora.

Na zajedničkoj sjednici Vijeća i Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost članovi Odbora izvijestili su Vijeće kako su na svojoj 10. sjednici, održanoj 29. svibnja 2008. donijeli zaključak da se od Odbora za zakonodavstvo zatraži vjerodostojno tumačenje članka. 111. i 112. Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu RH, vezano za ovlast Vijeća za vršenje nadzora nad radom OTC-a.

Ni do kraja ovoga izvještajnog razdoblja nije zaprimljena nikakva obavijest niti je Saboru podnesen akt Odbora za zakonodavstvo, propisan Poslovníkom Hrvatskoga sabora.

2. Funkcioniranje Službe Vijeća

Za veću učinkovitost Vijeća i osiguranje minimalnih uvjeta obavljanja zakonom propisanih zadaća te provođenje programa ni u tijeku ovoga izvještajnog razdoblja nije formirana Služba Vijeća (prema saborskoj Odluci o Vijeću).

3. Vidljivost rada Vijeća za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija

Ni do kraja ovoga izvještajnog razdoblja nije postignut dogovor oko davanja priopćenja javnosti glede aktivnosti Vijeća te je ponovno javnost ostala prikraćena za informacije o radu Vijeća.